

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Selontekoluonnos antaa monipuolisen ja ajantasaisen kuvan maaseudun tilanteesta ja muutostekijöistä. On myönteistä, että siinä tunnistetaan yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen merkitys ja maaseudun monimuotoisuus. Leader-toiminta on ollut kansallinen ja kansainvälinen edelläkävijä yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (CLLD) soveltamisessa, ja se on konkreettinen työkalu selonteossa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseen.

Korostamme, että Leader-toiminnan kaltaisen paikallisen kehittämisen rooli on keskeinen maaseudun elinvoimaisuuden turvaamisessa, resilienssin vahvistamisessa ja uusien ratkaisujen mahdollistamisessa. Toiminnan kautta voidaan yhdistää eri sektoreita, tuoda yhteen julkiset ja yksityiset toimijat sekä aktivoida asukkaita kehittämään omaa aluettaan. Alhaalta ylöspäin toimiva kehittämismalli aktivoi kansalaisia toimimaan alueensa parhaaksi.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

Luonnoksessa paikkaperustainen lähestymistapa ja monitahoisen koordinoinnin tarve on tunnistettu. Kuitenkin Leader-ryhmien rooli korvamerkittyjen rahoituskanavien kautta ja paikallisen yhteisön aktivoinnin merkitys on jäämässä epävarmaksi tulevassa MFF:ssä (2028–2034).

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Suomen Kylien mukaan komissio ei ole turvaamassa Leaderin jatkumista, mikä korostaa kansallisen roolin vahvistamisen tarvetta selonteossa. Harvaan asuttu maaseutu ei aina elä maataloudesta, tästä

Tunturi-Lapin seutukunta esimerkkinä. Leader-ryhmä on kyvykäs toimimaan myös multifund-periaatteen mukaisesti, jossa toimintaa rahoitetaan eri rahoituskanavista. Tästä mallista on EU:n tasolla lukuisia esimerkkejä.

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Tilannekuva kattaa keskeiset muutostekijät, mutta Leader-ryhmien elinvoimaa tukevan toiminnan menettämisen riskit on syytä nostaa esiin: rahoituskatkos merkitsisi paikallisten hankkeiden, mikroyritysten ja yhdistysten toimintaedellytysten kriittistä kaventumista.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Tunturi-Lappi on esimerkki alueesta, jossa maantieteellinen etäisyys keskuksista ei ole estänyt vahvaa taloudellista suorituskkyä: alueella on Lapin korkein BKT per asukas. Tämä vahvuus rakentuu monipuolisesta elinkeinorakenteesta, matkailun kansainvälisestä vetovoimasta ja luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä. Selonteon jatkovalmistelussa olisi tärkeää tunnistaa, että tällaisilla vahvan BKT:n alueilla on myös erityinen vastuu ja mahdollisuus toimia kasvun ja innovoinnin vetureina koko maakunnan ja jopa valtakunnan tasolla.

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

Visio on pääosin olennainen ja tavoitteet kannatettavia. On tärkeää, että visiossa tunnistetaan sekä maaseudun taloudellinen potentiaali että sen sosiaalinen ja kulttuurinen arvo.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Visiota tulisi täydentää kirjauksella, jossa vahvistetaan asukkaiden ja paikallisyhteisöjen omaehtoisen kehittämistyön rooli. Tämä tarkoittaa, että maaseutua kehitetään ihmisten omista lähtökohdista käsin ja että paikallisia ratkaisuja arvostetaan ja tuetaan. Tähän ratkaisuna olisi Leader-ryhmien korvamerkityn rahoituksen turvaaminen.

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks (Anna vastaukset monivalintakysymykseen kohdassa seitsemän Muut täydennystarpeet)

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuositukset (24 kpl) olennaiset?

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

Tavoite: Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita [Leader-hankkeet ovat osoittaneet vahvaa vaikuttavuutta mikroyritysten syntymiseen ja kestävyiden rakentumiseen. Leader -ryhmät ovat keskeisiä alueen yhteisöjen ja mikroyritysten toimintakyvyn vahvistajia. Alueella yrityskanta on pääosin mikroyrityksiä, joille Leader-hankkeet tarjoavat ketterän rahoitus- ja kehittämisväylän, joka tukee liiketoiminnan uudistumista, digitalisaation hyödyntämistä ja kestävyys siirtymää.]

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuositusten numerot 1-24)

-

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohtaisesti:

7. Koordinaatio EU-rahastojen välillä

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

-

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

Liitteeseen olisi hyvä lisätä esimerkkejä siitä, miten yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen on jo nyt vastannut väestömuutoksen, palveluverkkomuutosten ja ilmastotavoitteiden haasteisiin. Konkreettiset esimerkit havainnollistaisivat Leader-toiminnan vaikuttavuutta.

Yhteisötalouden ja kolmannen sektorin rooli maaseudun resilienssin ylläpitäjänä ansaitsisi vahvemman painoarvon.

7. Muut täydennystarpeet (anna tässä kohdassa vastaukset kohdan viisi monivalintakysymyksiin)

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

Maaseutuvisio 2040 tulisi sisältää sosiaalisen kädenjäljen ulottuvuuden: maaseutualueilla vahvistetaan verkostopohjaista, yhteiskehittävää toimintaa, joka edistää yhdenvertaisuutta, työn ja tekijöiden kohtaantoa sekä heikommassa asemassa olevien osallisuutta, ja rakentaa näin kestäväää ja sosiaalisesti vastuullista aluekehitystä.

Kinnunen Tuuli
Leader Tunturi-Lappi